

مدیریت ورزشی - پاییز ۱۳۹۷
دوره ۱۰، شماره ۳، ص: *** - ***
تاریخ دریافت: ۹۵ / ۱۰ / ۰۲
تاریخ پذیرش: ۹۵ / ۱۱ / ۱۶

شناسایی عوامل پیش بینی کننده موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

فهیمة میرزائی^۱ - مجید جلالی فراهانی^{۲*} - قدرت الله باقری^۳ - میثم شهبازی^۴
۱. دکتری مدیریت ورزشی پردیس فارابی دانشگاه تهران ۲. دانشیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه
تهران ۳. دانشیار دانشکده مدیریت پردیس فارابی دانشگاه تهران ۴. استادیار دانشکده مدیریت پردیس فارابی
دانشگاه تهران

چکیده

جام جهانی فوتبال به دلیل جذابیت‌های ویژه آن به عرصه‌ای برای نشان دادن برتری‌های کشورها بر رقبای آنها تبدیل شده است. به همین دلیل شناسایی عوامل موفقیت کشورها در این مسابقات برای سیاستگذاران ورزشی حائز اهمیت است. با عنایت به ماهیت اکتشافی موضوع از روش پژوهش کیفی به منظور تعیین مهم‌ترین عوامل پیش‌بین بر موفقیت کشورها استفاده شد. نخست از طریق مطالعات اولیه، فهرست مقدماتی شاخص‌های مؤثر شناسایی شد. سپس مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با $n = ۲۴$ نفر از نخبگان آگاه از موضوع پژوهش انجام گرفت. نتایج نشان داد ۲۳۲ شاخص از جمله سرانه تولید ناخالص داخلی، جمعیت، ساختار سنی، مدت زمان تأسیس فدراسیون فوتبال در کشورها، مدت زمان پیوستن فدراسیون فوتبال کشورها به فیفا، میزبانی جام جهانی و هزینه نظامی می‌توانند پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال باشند. تحلیل انجام‌گرفته شاخص‌ها را در پنج عامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فناوری و ورزشی (PEST+S) طبقه‌بندی کرد. همچنین با استفاده از مدل پیشنهادی دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) عوامل مذکور در سه سطح خرد، متوسط و کلان دسته‌بندی شد. در نهایت برای مدیران این امکان فراهم می‌شود تا با توجه به امکانات و منابع بالقوه کشور و مقایسه با کشورهای دیگر سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب اتخاذ کنند.

واژه‌های کلیدی

جام جهانی فوتبال، سطوح خرد، متوسط و کلان، موفقیت.

Email: jalali@ut.ac.ir

* نویسنده مسئول : تلفن : ۰۹۱۲۲۴۷۴۸۸۱

مقدمه

در دنیای پیشرفته ورزش امروز، تصمیم‌گیری درست، علمی و به‌موقع نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای در شکست یا موفقیت دارد. کسب موفقیت در میداين بين‌المللی ورزشی تابعی از موفقیت در عرصه‌های دیگری مانند سیاست داخلی و بین‌المللی، اقتصاد پویا و... است (۱). آن‌گونه که آشکار است موفقیت یک تیم باشگاهی یا تیم ملی فوتبال به‌طور چشمگیری به ظرفیت عملکردی سیستم ملی و اثربخشی آن در استفاده مناسب از کلیه منابع وابسته است (۲). یکی از موارد مهم و مورد توجه برنامه‌ریزان ورزشی، فتح سکوی بین‌المللی و افتخارآفرینی در ورزش است که از راه سرمایه‌گذاری روی تیم‌های ملی می‌تواند به آن نائل شوند. کسب عنوان در رویدادهای ورزشی بزرگ و بین‌المللی که در کانون توجه بسیاری از کشورها قرار دارد، می‌تواند شرایط اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی یک جامعه را تحت تأثیر قرار دهد، از این‌رو بسیاری از کشورها در تلاش‌اند با برنامه‌ریزی، تیم‌های فوتبالی را آماده و روانه مسابقات کنند که موفقیت آنها را در رویدادهای بزرگ تضمین کند (۳). یکی از مؤلفه‌های پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در بازی‌های جام جهانی، مؤلفه سیاسی است. فوتبال در سراسر جهان از طریق فرایندهای جهانی همچون مهاجرت و گسترش کاپیتالیسم^۱ و امپریالیسم^۲ و استعمار بریتانیایی که همه اینها مستلزم سیاست بود، رشد و توسعه یافت. فوتبال دیگر، یک ورزش تیمی ساده نیست که در زندگی خصوصی و شخصی یک فرد بازی شود. فوتبال موضوعی اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و دیپلماتیک است. امروزه فوتبال جزء معتبری از روابط بین‌الملل است که دیگر نمی‌تواند به روابط دیپلماتیک بین کشورها محدود شود (۴). امروزه جنگ بین کشورها ممنوع شده، جنگ آنها به داخل استادیوم‌ها منتقل شده است. از زمانی که جنگ بین برخی کشورها ممنوع شده، جنگ آنها به داخل استادیوم‌ها منتقل شده است، مانند جنگ بین انگلیس و آلمان. در سال‌های اخیر نیز با حضور آفریقایی‌ها در فوتبال اروپا بحث‌های مربوط به نژادپرستی و ناسیونالیسم^۳ (ملی‌گرایی) در اروپا تبلور یافته است. استفاده از فوتبال به‌عنوان نیرویی برای آشتی در آفریقای جنوبی، رواندا، لیبریا و ساحل عاج دیده شده است. در تاریخ ورزش دنیا، نبرد و انتقام‌جویی‌های ورزشکاران به‌جای سیاستمداران به چشم می‌خورد. نبردی که ریشه در سیاست دارد و گاه بغض فقر فروخورده ملتی با به ثمر رسیدن یک گل می‌ترکد و شادی عمومی

-
1. Capitalism
  2. Imperialism
  3. Nationalism

شکل می‌گیرد. دخالت نهادهای سیاسی مختلف در فوتبال اغلب به اتهام فساد، تعلیق، یا ایجاد کمیته‌های عادی‌سازی روابط، در جریان تنازعات بر سر منابع و کنترل آن منجر می‌شود. به‌طور کلی خشونت و آشتی سیاسی در فوتبال نهادینه شده است (۵). عواملی از قبیل نتایج انتخابات سیاسی، تعداد تیراژ روزنامه در یک کشور و نیز تعداد احزاب سیاسی فعال کشور از جمله متغیرهای سیاسی مهم و شناخته‌شده در موفقیت کشورها در رویدادهای بین‌المللی از جمله فوتبال است (۶ و ۷). متغیر اقتصادی یکی دیگر از متغیرهای مورد بررسی است که به استناد تحقیقات انجام‌گرفته، بیشترین تأکید بر آن قرار دارد. هافمن^۱ و همکاران (۲۰۰۲) در بررسی نقش عوامل اقتصادی-اجتماعی مؤثر بر عملکرد تیم‌های فوتبال در عرصه بین‌المللی به این نتیجه رسیدند که سرانه ثروت، در میان عوامل دیگر، در تعیین عملکرد تیم ملی اهمیت بیشتری دارد (۸). همچنین بشام^۲ (۲۰۱۳) معتقد است تجزیه و تحلیل سطح اقتصادی هر کشور در جام جهانی راهنمای نسبتاً قابل اعتمادی برای عملکرد آن کشور در جام جهانی (آفریقای جنوبی) فراهم می‌کند (۹). به‌طور تجربی تأیید شده است که تعداد مدال‌های یک کشور در بازی‌های جام جهانی فوتبال به میزان چشمگیری می‌تواند به جمعیت^۳ و تولید ناخالص داخلی^۴ آن کشور بستگی داشته باشد (۱۰). در حقیقت کشورهایی که رتبه بالایی در تولید ناخالص داخلی دارند، معمولاً صدرنشین و دارای رتبه مناسب در رنکینگ فیفا و بازی‌های جام جهانی هستند. دی بوسچر^۵ و همکاران (۲۰۰۶) دو متغیر کلان، تولید ناخالص داخلی و جمعیت هر کشور را متمایز از سایر متغیرها می‌پندارند تا جایی که معتقدند ۵۰ درصد موفقیت در سطح بین‌المللی ناشی از تأثیرات همین دو متغیر است (۱۱). باید گفت بیشتر تحقیقات انجام‌گرفته در زمینه شناسایی مؤلفه‌های پیش‌بینی‌کننده موفقیت در رویدادهای بین‌المللی از جمله فوتبال، از بین متغیرهای مختلف، متغیر اقتصادی را مهم‌ترین عامل قلمداد کرده‌اند. نرخ تورم^۶، تولید ناخالص داخلی، نرخ بیکاری^۷ و ضریب جینی^۸ از جمله متغیرهای اقتصادی مؤثری هستند که در تحقیقات مختلف به آنها اشاره شده است (۱۲ و ۱۳).

-
1. Hoffman
  2. Basham
  3. Population
  4. Gross Domestic Production (GDP)
  5. De Bosscher
  6. Inflation Rate
  7. Unemployment rate
  8. Gini coefficient

متغیر فناوری یکی دیگر از متغیرهای پیش‌بینی‌کننده در مطالعات پیشین است. امروزه فناوری‌های نوین نقش بسزایی در مسابقات ورزشی دارند؛ به طوری که کوچک‌ترین تغییر در وسایل و تجهیزات ورزشکاران می‌تواند نتایج یک مسابقه را به کلی تغییر دهد. رشد فناوری‌های روز در ورزش موجب ارائه محصولات و خدمات مبتکرانه به ورزشکاران شده و راه را برای کسب موفقیت در مسابقات ورزشی هموار کرده است. تحقیقات نشان می‌دهد صادرات فناوری‌های نوین، تعداد مقالات فناوری‌های نوین، تعداد کاربران اینترنت، برخورداری از آزمایشگاه‌های علمی، تعداد ثبت اختراعات ورزشی، استفاده ورزشکاران از وسایل و تجهیزات روز دنیا، و برخورداری فدراسیون از فناوری‌های اطلاعات می‌تواند در موفقیت تیم‌های ملی مؤثر باشد (۱۴، ۱۵ و ۱۶). مؤلفه‌های ورزشی از دیگر مؤلفه‌های شناخته‌شده در پیش‌بینی موفقیت کشورها از نظر تحقیقات مرتبط است (۱۱ و ۱۷). در تحقیقات گذشته، برخی شاخص‌ها در موفقیت تیم‌های فوتبال شناسایی شدند، ولیکن مهم‌ترین مؤلفه‌های پیش‌بینی‌کننده به روشنی مشخص نشده‌اند. یکی از شاخص‌های ورزشی پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در بازی‌های جام جهانی، تعداد بازیکنان شناسنامه‌دار در هر کشور و میانگین سطح توجه به فوتبال در آن کشور، سابقه طولانی مدت داشتن در بازی فوتبال و جایگاه کشور در رتبه‌بندی فیفا در موفقیت جام جهانی مؤثر است. همچنین علاقه مردم یک کشور به فوتبال به اندازه تعداد بازیکنان موجود دارای اهمیت است (۱۸).

سؤالی که پیش می‌آید این است که چرا برخی کشورها در جام جهانی فوتبال به نسبت کشورهای دیگر موفق‌ترند؟ این بازی‌ها بزرگ‌ترین رویداد ورزشی در رشته فوتبال در جهان هستند و کشورها در مدت زمان چهار سال تا برگزاری این مسابقات، با برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت سعی در به دست آوردن بهترین نتایج دارند. به همین دلیل شناخت عواملی که می‌تواند موفقیت کشورها را در این رویداد مهم تضمین کند، اهمیت بسیار زیادی دارد. از سوی دیگر، برای مدیران و برنامه‌ریزان این امکان را فراهم می‌کند تا در جهت توسعه فوتبال و کسب کرسی‌های بین‌المللی با توجه به امکانات و منابع بالقوه کشور و مقایسه با کشورهای دیگر سیاست‌های مناسبی را اتخاذ کنند، به گونه‌ای که اهداف خود را براساس مؤلفه‌های سیاسی^۱، اقتصادی^۲، اجتماعی و فرهنگی^۳ و فناوری^۴ و ورزشی^۵ (PEST+S) تعیین کنند. همچنین مشخص شدن متغیرهای مؤثر بر موفقیت کشورها در بازی‌های

1. Politic
2. Economic
3. Social & culture
4. Technology
5. Sport

جام جهانی فوتبال، شرایطی را فراهم می‌کند تا انتظارات و توقعات تماشاگران، اصحاب رسانه و مطبوعات، منتقدان، کارشناسان یا تجزیه‌وتحلیل‌گران ورزشی واقع‌بینانه و عقلانی باشد. از این رو، با توجه به پتانسیل موجود و نیز آگاهی از توان کشورهای رقیب از انتظارات احساسی دست بردارند و از فشار و استرس بیش‌ازحد و مخرب بر روی تیم ملی فوتبال اعزامی به مسابقات بکاهند. حال سؤالی که مطرح است اینکه چرا برخی کشورها در مسابقات و رویدادهای بین‌المللی ورزشی به نسبت کشورهای دیگر موفق‌ترند؟ اگرچه کشورهایی که به‌منظور رقابت با کشورهای دیگر هزینه‌های زیادی را صرف ورزش می‌کنند در حال افزایش است، مدارک و شواهد اندکی جهت تعیین مؤلفه‌های پیش‌بینی‌کننده موفقیت ورزشی در سطوح بین‌المللی وجود دارد (۱۹). چنانچه متغیرهای تأثیرگذار به‌گونه‌ای مناسب شناسایی شوند، مدیران و برنامه‌ریزان وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون فوتبال با صرف زمان و انرژی کمتر می‌توانند نیل به موفقیت ورزشی کشور را در رشته هدفمند کنند و با هزینه بهینه، بهترین عملکرد را از تیم ملی در جام جهانی فوتبال شاهد باشند.

در این تحقیق سعی شده است با رویکرد جدید شاخص‌های شناخته‌شده در پنج مؤلفه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، فناوری و ورزشی (PEST+S) طبقه‌بندی شوند و سپس هر مؤلفه با توجه به مدل پیشنهادی دی بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) در سه سطح خرد، متوسط و کلان تقسیم‌بندی شود. شایان ذکر است شاخص‌های ذکر شده می‌توانند دارای وزن‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، فناوری و ورزشی (PEST+S) به‌طور همزمان باشند، ولی آنها وزن‌های متفاوتی در هر یک از این حیطه‌ها دارند.

روش‌شناسی

در مطالعه حاضر، به‌منظور پاسخگویی به پرسش اصلی تحقیق از روش پژوهش کیفی استفاده شد. انتخاب روش کیفی به این دلایل صورت پذیرفت: پژوهش کیفی برای درک و تبیین پدیده‌های اجتماعی، از داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، مستندات، مشاهده‌ها و غیره استفاده می‌کند. در مرحله اول پژوهش از طریق مطالعه پیشینه تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای، فهرست مقدماتی شاخص‌های پیش‌بینی شناسایی شد. فهرست مقدماتی به‌عنوان سؤالات مصاحبه و ابزار اولیه جمع‌آوری داده‌ها مدنظر قرار گرفت. سپس راهنمای مصاحبه تدوین و محقق پیش از انجام مصاحبه با هر یک از نخبگان آگاه، راهنمای مصاحبه را برای آنها ارسال کرد. در مرحله بعد مصاحبه‌های کیفی نیمه‌ساختارمند و عمیق با

نخبگان آگاه از موضوع پژوهش به عمل آمد. شایان ذکر است که به منظور ثبت اطلاعات حاصل از مصاحبه‌ها، علاوه بر یادداشت‌برداری، از دستگاه ویژه ضبط صدا نیز استفاده شد. به دلیل رعایت مسائل اخلاقی، پژوهشگر پیش از شروع هر مصاحبه، برای ضبط مصاحبه از مصاحبه‌شونده اجازه گرفته است. مدت زمان مصاحبه‌ها متفاوت و مکان مصاحبه در محل مورد توافق مصاحبه‌شونده و پژوهشگر بوده است. پنج مرحله اساسی ولی نه لزوماً پی‌درپی که در مسیر پردازش یافته‌ها استفاده شد، شامل انتخاب شرکت‌کنندگان، جمع‌آوری داده‌ها، منظم‌سازی یافته‌ها، تجزیه و تحلیل یافته‌ها و ارائه راهبردهای اجرایی بود (۲۰). سپس با استفاده از روش نمونه‌گیری نظری با ۲۴ نفر از افراد جامعه، مصاحبه‌های کیفی انجام گرفت. نمونه‌گیری نوعی طرح نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفدار است که در پژوهش‌های کیفی از آن استفاده می‌شود. بنابر ضرورت، از برخی مصاحبه‌شوندگان بیش از یک بار مصاحبه به عمل آمد. انجام مصاحبه‌ها تا حد اشباع نظری ادامه یافت. اشباع نظری به این معناست که دیگر داده‌ها به گونه‌ای نیست که طبقات جدید و متفاوتی را ایجاد کند یا به ویژگی‌های طبقات موجود بیفزاید. در این حالت داده‌های اضافی به تکمیل و مشخص کردن مقوله دیگری کمک نمی‌کند و نمونه‌ها از آن پس مشابه به نظر می‌رسند. مصاحبه‌شوندگان شامل افراد زیر بودند: ۱. اعضای هیأت علمی اقتصاد، به‌ویژه افراد آشنا به ورزش (۳ نفر)؛ ۲. اعضای هیأت علمی علوم سیاسی، به‌ویژه افراد آشنا به ورزش (۳ نفر)؛ ۳. اعضای هیأت علمی علوم اجتماعی، به‌ویژه افراد آشنا به ورزش (۳ نفر)؛ ۴. اعضای هیأت علمی علوم ارتباطات، به‌ویژه افراد آشنا به ورزش (۳ نفر)؛ ۵. اعضای هیأت علمی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، آشنا به موضوع تحقیق (۵ نفر)؛ ۶. مدیران و صاحب‌نظران فدراسیون فوتبال (۷ نفر)

پس از مصاحبه، تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از روش استقرای منطقی صورت گرفت. به این صورت که پس از اجرا و ویرایش مصاحبه‌ها نظرهای مختلف، در گروه‌های مفهومی یکسان، کدگذاری و طبقه‌بندی و سپس به صورت کیفی تحلیل شدند. کدگذاری در این تحقیق به صورت باز و محوری انجام گرفت. در کدگذاری باز پژوهشگر با مرور مجموعه داده‌های گردآوری‌شده، تلاش کرد که مفاهیم پنهانی آن را باز شناسد. این مرحله کدگذاری باز نامیده می‌شود، چراکه پژوهشگر بدون هیچ محدودیتی به نامگذاری مقوله‌ها می‌پردازد. به بیان دیگر، پژوهشگر برای تعدد کدها و مقوله‌ها محدودیتی قائل نمی‌شود. در کدگذاری محوری نیز هدف تعیین رابطه بین مقوله‌های ایجادشده در مرحله کدگذاری باز است. در این مرحله پدیده مرکزی شناسایی شده و تفسیر شرایط علی و راهبردهای حاصله ارائه شد.

طبقه‌بندی عوامل مؤثر در موفقیت تیم‌های ملی در جام جهانی فوتبال

تحقیق حاضر با استفاده از مدل پیشنهادی دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) (۱۱)، عوامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورهای شرکت‌کننده در جام جهانی فوتبال را در سه حیطه طبقه‌بندی کرد:

۱. متغیرهای سطح کلان؛^۱ ۲. متغیرهای سطح متوسط؛^۲ و ۳. متغیرهای سطح خرد.^۳ دی بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) معتقدند سطح دور یا پیرامون یا همان کلان عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و فناوری است. سطح میانی یا متوسط، سازمان‌های ورزشی (فدراسیون فوتبال، وزارت ورزش و جوانان و...) را در برمی‌گیرد و سطح نزدیک یا خرد نیز دربرگیرنده عواملی است که به‌طور مستقیم با خود ورزشکار سروکار دارد (شامل مدیریت رویداد و مسابقه توسط فوتبالیست، شرایط جسمی و روحی مانند انگیزه فوتبالیست و غیره). این محققان معتقدند متغیرهای سطح کلان خارج از کنترل سازمان‌ها و مدیران ورزشی‌اند، به شرایط کلان حکومتی مربوط بوده و به‌طور غیرمستقیم پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها هستند. متغیرهای سطح متوسط به سیاست‌ها و استراتژی‌های سازمان‌های ورزشی مربوط بوده و به‌طور مستقیم پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در بازی‌های جام جهانی هستند. برنامه‌ریزی فدراسیون فوتبال و وزارت ورزش و جوانان، استفاده از مربیان حرفه‌ای روز دنیا، حضور بازیکنان تیم ملی در تیم‌های مطرح دنیا، کمک به نهادینه شدن رشته فوتبال در مدارس و دانشگاه‌ها به کمک فدراسیون فوتبال و وزارتخانه‌های متبوع و فرایند استعدادیابی و غیره از جمله متغیرهای سطح متوسط هستند. متغیرهای سطح خرد یا فردی (فوتبالیست) نیز به شرایط و ویژگی‌های جسمانی بازیکن فوتبال (شامل خصوصیات آنروپومتری، توانایی‌های جسمانی و غیره)، ویژگی‌های روحی (میزان انگیزه، هیجانات، ضریب هوشی و غیره) و به‌طور کلی هر آنچه به‌طور مستقیم به بازیکن فوتبال مربوط می‌شود، اشاره دارد (شکل ۱). اما قابل ذکر است که این سه سطح همواره با هم در تعامل‌اند و تفکیک آنها از منظر افزایش دقت بر روی پژوهش صورت می‌پذیرد.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش با استفاده از تحلیل همزمان و همچنین فرایند کدگذاری، هنگام و پس از انجام مصاحبه‌ها صورت گرفت که نتایج کدگذاری‌ها به تفکیک ارائه می‌شود. نتایج نشان داد ۲۳۱ شاخص می‌تواند عامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال باشد. سپس این شاخص‌ها در

-
1. Macro Level Variable
  2. Meso Level Variable
  3. Micro Level Variable

پنج مؤلفه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فناوری و ورزشی (PEST+S) طبقه‌بندی شد. در نهایت با استفاده از مدل پیشنهادی دی بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) مؤلفه‌های طبقه‌بندی‌شده در سه سطح خرد، متوسط و کلان دسته‌بندی شد (جداول ۵-۱).

جدول ۱. عامل سیاسی؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

شاخص‌های سیاسی شناسایی شده		
سطح کلان	سطح متوسط	سطح خرد
۱. نوع نگرش حکومت‌ها به ورزش	۱. سیاسی بازی و نفوذ در	۱. خودآگاهی سیاسی
۲. علاقه‌مندی سیاستمداران به ورزش	فدراسیون، سازمان لیگ و هیأت‌ها	بازیکنان
۳. تعداد احزاب سیاسی و میزان مشارکت آنها در امور سیاسی کشور	۲. تعامل فدراسیون با وزارت امور خارجه جهت اعزام و برگزاری مسابقات	۲. آگاهی بازیکنان از محیط بین‌المللی
۴. جنگ و منازعات سیاسی	۳. تعامل فدراسیون و وزارت ورزش و جوانان با نهادهای بین‌المللی در زمینه فوتبال	۳. آگاهی بازیکنان از نقش مخرب برخی نهادهای ورزشی
۵. میزان تخصیص بودجه سیاستمداران	۴. آشنایی مسئولان فدراسیون با شرایط سیاسی حاکم بر جهان	۴. وجود اتحادیه‌های ورزشی و حمایت از حقوق بازیکنان
۶. میزان آگاهی مسئولان ارشد سیاسی از نقش ورزش در مناسبات بین‌المللی و تمامی ابعاد توسعه	۵. ترجیح ضابطه‌مندی بر ضابطه‌مندی در اعطای مسئولیت‌ها	
۷. میزان حمایت عملی مسئولان دولت، نه شعاری		
۸. جایگاه ورزش در اولویت‌های نظام حاکم		
۹. همراهی قوه مقننه در تدوین، اصلاح یا ایجاد تبصره در برخی قوانین مرتبط با ورزش		
۱۰. نظارت و حمایت قوه قضاییه در پیگیری حقوق ورزشی		
۱۱. نقش رسانه‌ها (حمایتی یا تخریبی)		
۱۲. قدرت بین‌المللی رسانه‌ای		
۱۳. نتایج انتخابات سیاسی		
۱۴. گذشته استعماری کشورها		
۱۵. هزینه‌های نظامی		
۱۶. استقلال ملی		
۱۷. اتحاد و انسجام ملی		
۱۸. هویت ملی		
۱۹. روحیه ملی‌گرایی و وطن‌دوستی		

جدول ۲. عامل اقتصادی؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

شاخص‌های اقتصادی شناسایی‌شده		
سطح کلان	سطح متوسط	سطح خرد
۱. میزان تولید ناخالص داخلی (GDP)	۱. حمایت مالی فدراسیون و وزارت ورزش و جوانان از بازیکنان	۱. وضعیت اقتصادی خود بازیکن
۲. میزان تولید ناخالص ملی (GNP)	۲. توزیع به‌موقع اعتبارات به فدراسیون	۲. تأمین مالی و اقتصادی خانواده تحت سرپرستی بازیکن
۳. سرانه تولید ناخالص داخلی	۳. میزان بودجه فدراسیون و هیأت‌ها	۳. سطح درآمد بازیکن
۴. میزان تولید خالص ملی (NNP)	۴. میزان بودجه وزارت ورزش و جوانان	۴. حقوق و دستمزد بازیکن
۵. نرخ بیکاری	۵. میزان قراردادهای حمایت مالی شرکت‌ها با فدراسیون و باشگاه‌ها	۵. میزان پاداش بازیکن
۶. نرخ تورم	۶. میزان کسب منابع مالی فدراسیون از بازار ورزشی	۶. حقوق و دستمزد کادر فنی
۷. تعادل حساب جاری	۷. شیوه باشگاه‌داری	۷. میزان پاداش کادر فنی
۸. تراز بازرگانی	۸. توانایی برقراری ارتباطات بین‌المللی در جذب حامی مالی	
۹. میزان ذخایر ارزی کشور	۹. رفع موانع و محدودیت‌ها در جذب حامی مالی	
۱۰. ارزش کالای صادراتی	۱۰. شفاف‌سازی در مسائل اقتصادی و پشت پرده نقل و انتقالات	
۱۱. ارزش کالای وارداتی	۱۱. فساد اخلاقی و حرفه‌ای و بروز حواشی به‌دلیل وجود پول زیاد در فوتبال (رشوه و تبانی)	
۱۲. دیپلماسی اقتصادی		
۱۳. ضریب جینی		
۱۴. رشد اقتصادی		
۱۵. میزان قاچاق کالا و ارز		
۱۶. ساختار تولید و توزیع		
۱۷. سیستم مالیاتی و بانکی		
۱۸. سیستم کسب‌وکار		
۱۹. حضور بخش خصوصی در ورزش		
۲۰. میزان سرمایه‌گذاری دولت در ورزش		
۲۱. سهم صنعت ورزش در توسعه ملی کشورها		
۲۲. میزان صادرات غیرنفتی		
۲۳. میزان سرمایه‌گذاری کشورهای خارجی در توسعه صنعت		
۲۴. شاخص ارزش بورس اوراق بهادار		

جدول ۳. عامل اجتماعی و فرهنگی؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی شناسایی شده		
سطح کلان	سطح متوسط	سطح خرد
۱. جمعیت کشورها	۱. میزان اهمیت بخشی	۱. تعلق بازیکنان به قشر اجتماعی
۲. جمعیت شهرها	فدراسیون به مسائل اخلاقی،	۲. میزان پایه‌های اعتقادی و
۳. تراکم جمعیت	اعتقادی و مذهبی	دینی بازیکن
۴. امید به زندگی	۲. برنامه‌ریزی جهت توسعه	۳. نقش اجتماع سالم در
۵. هزینه سلامت، بهداشت و درمان	مسائل فرهنگی در باشگاه‌ها	موفقیت بازیکن
۶. ساختار سنی	۳. آموزش مسائل فرهنگی به	۴. رعایت آداب فردی و
۷. درصد افراد باسواد در کشور	بازیکنان از سنین فوتبال پایه	اجتماعی بازیکن در زندگی
۸. میزان همبستگی ملی		ورزشی (رعایت اصول اخلاقی
۹. میزان رفاه در جامعه		در ورزش)
۱۰. هزینه آموزش و پرورش		۵. احترام بازیکن به قوانین
۱۱. امنیت در جامعه		حاکم در جامعه
۱۲. میزان علاقه‌مندی مردم به ورزش		۶. احترام بازیکن به حقوق
۱۳. تیراژ کتاب ورزشی		جامعه ورزشی
۱۴. تیراژ روزنامه‌های ورزشی		۷. رشد اجتماعی بازیکن
۱۵. تعداد رسانه‌های ورزشی در کشور		۸. کانون توجه قرار گرفتن
۱۶. چگونگی گذراندن اوقات فراغت		بازیکن از سوی مردم
۱۷. تفریحات رایج بین جوانان در		۹. مشارکت ورزشکار در
جامعه		رویدادهای اجتماعی و فرهنگی
۱۸. میزان استرس و تنش در جامعه		۱۰. تربیت خانوادگی بازیکن
۱۹. میزان مهاجرت نخبگان علمی و		تربیت فرهنگی و
ورزشی		ویژگی‌های اخلاقی بازیکن
۲۰. میزان ارتکاب به جرم در بین		۱۲. سبک زندگی بازیکن
نوجوانان و جوانان (انحرافات اجتماعی)		۱۳. میزان شهرت بازیکن و
۲۱. دغدغه‌های معیشتی و زیستی		تبعات آن
افراد جامعه		۱۴. نقش الگویی سرپرستان و
		مالکان تیم‌ها و باشگاه‌ها برای
		بازیکنان در اخلاق حرفه‌ای و
		رفتاری
		۱۵. اسطوره‌سازی و برند کردن
		بازیکن
		۱۶. نقش الگویی بازیکنان برای
		جوانان و سایر افراد در جامعه
		۱۷. اشاعه فرهنگ ملی از سوی
		بازیکنان نخبه
		۱۸. کنترل و نظارت باشگاه‌ها
		بر بازیکنان
		۱۹. رواج استعمال دخانیات بین
		بازیکنان
		۲۰. آموزش آداب معاشرت،
		نظافت، ظاهر بازیکنان و ...

جدول ۴. عامل فناوری؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

شاخص‌های فناوری شناسایی‌شده		
سطح کلان	سطح متوسط	سطح خرد
۱. توسعه فناوری نانو در کشور	۱. استفاده فدراسیون از فناوری‌های	۱. آشنایی بازیکنان به
۲. دسترسی مردم به فناوری‌های	روز دنیا	دانش و فناوری روز دنیا
اطلاعات و کاربردی	۲. استفاده از فناوری‌های روز دنیا	در فوتبال
۳. برخورداری از آزمایشگاه‌های	در مسابقات داخلی و بین‌المللی	۲. استفاده بازیکنان از
علمی پیشرفته	۳. برخورداری از پایگاه داده بازیکنان	وسایل و تجهیزات روز
۴. اطلاعات عمومی مردم در حوزه	حرفه‌ای داخلی و خارجی در	دنیا (مانند جلیقه‌های
فناوری‌های نوین	فدراسیون	GPS، قلم‌های لیزری و
۵. وجود شرکت‌های تولیدکننده	۴. برخورداری از نرم‌افزارهای آنالیز (...)	عملکرد فردی و تیمی
تجهیزات روز دنیا	۵. به‌روز بودن سیستم‌های آنالیزی	
۶. رواج امکانات تکنولوژیک در	و تکنولوژیکی	
جامعه و گسترش راه‌های پیشرفت	۶. تأمین بودجه و اعتبار برای خرید	
بین جوانان	فناوری‌های جدید	
۷. برخورداری از سرعت اینترنت بالا	۷. استفاده از تکنولوژی‌های جدید	
۸. تعداد کاربران اینترنت	در سیستم نقل و انتقالات بازیکنان	
۹. آموزش در مدارس و دانشگاه‌ها	۸. وجود افراد ماهر جهت استفاده از	
با استفاده از فناوری‌های نوین	فناوری‌ها	
۱۰. صادرات فناوری‌های نوین		

جدول ۵. عامل ورزشی؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

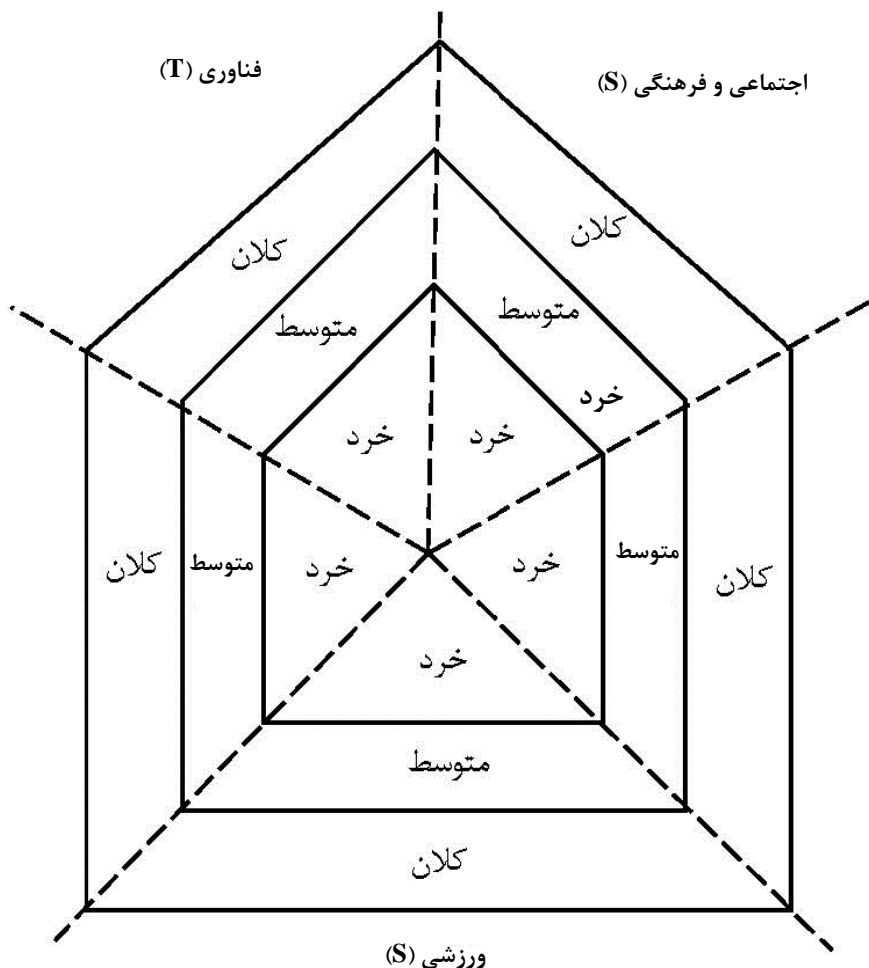
شاخص‌های ورزشی شناسایی‌شده		
سطح کلان	سطح متوسط	سطح خرد
۱. سرانه فضای ورزشی کشور	۱. استقلال و توانمندی فدراسیون	۱. انگیزش بازیکنان
۲. سهم ورزش در سبد خانواده	۲. استعدادیابی توسط فدراسیون (به‌ویژه در فوتبال پایه)	۲. تغذیه بازیکنان
۳. تعداد میزبانی در دوره‌های قبل	۳. برنامه‌ریزی راهبردی فدراسیون	۳. ویژگی‌های آنروپومتری بازیکنان
۴. ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها (مدارس فوتبال، زمین استاندارد و ...)	۴. بازبینی و اصلاح مستمر برنامه‌ها	۴. شرایط سنی بازیکنان
۵. توسعه ورزش همگانی در کشور	۵. هدف‌گذاری توسط فدراسیون	۵. برخورداری از آمادگی جسمانی بالا
۶. میزبانی بازی‌های جام جهانی	۶. به‌کارگیری شیوه‌های نوین مدیریتی	۶. برخورداری از آمادگی روانی بالا
	۷. به‌کارگیری مدیران شایسته و آگاه	۷. استفاده از بازیکنان نخبه
	۸. سیستم آموزش قوی (آموزش اصول مدیریتی، مربیان، بدنسازها و ...)	۸. انسجام تیمی
	۹. نیروی انسانی باتجربه و شایسته	۹. تاکتیک‌پذیری بازیکنان
		۱۰. هدف واحد بازیکنان و کادر فنی
		۱۱. توانمندی مشارکت با هم‌تیمی‌ها در تمرین و بازی

ادامه جدول ۵. عامل ورزشی؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال

شاخص‌های ورزشی شناسایی شده		
سطح خرد	سطح متوسط	سطح کلان
۱۲. توانمندی خنثی کردن نقش منفی تماشاگران و داوری ناعادلانه در صحنه مسابقه	۱۰. ساختار فدراسیون	۷. میزبانی بازی‌های قاره‌ای
۱۳. تجربه حضور بازیکنان در دوره‌های قبلی جام جهانی	۱۱. ساختار باشگاه‌ها و تیم‌ها	۸. وجود استعداد فوتبال در مردم یک کشور
۱۴. آگاهی کامل از رقیبان در بازی‌های جام جهانی	۱۲. التزام به اساسنامه و آیین‌نامه‌های فدراسیون و سازمان لیگ و در صورت لزوم اصلاح آنها	۹. مدت نهادینه شدن فدراسیون فوتبال در کشورها
۱۵. میزان اعتمادبه‌نفس در انجام فعالیت ورزشی	۱۳. التزام به آیین‌نامه‌های فیفا و AFC	۱۰. برخورداری از کمپ‌های اردویی فوتبال مطابق با استانداردهای فیفا
۱۶. استفاده از مسائل کمک‌آموزشی	۱۴. سیستم مسابقات لیگ (طبق استانداردهای جهانی)	
۱۷. میزان تعهد (اخلاقی و حرفه‌ای) بازیکنان و مربی به تیم	۱۵. استفاده از مربیان حرفه‌ای و لایق دنیا توسط فدراسیون	
۱۸. نظم و انضباط بازیکنان	۱۶. بررسی سوابق قهرمانی مربی توسط فدراسیون	
۱۹. آشنایی مربیان با مسائل روانی بازیکنان	۱۷. استفاده از کارشناسان خبره جهت ارزیابی عملکرد مربیان	
۲۰. مدت زمان قرارداد بازیکنان	۱۸. برنامه‌ریزی زمان اردوها و دوره‌های تمرینی	
۲۱. بازیکن محوری و بازیکن‌سالاری در امور اجرایی تیم	۱۹. کمیت و کیفیت اردوها	
۲۲. تمرکز ذهنی بازیکنان و پرهیز از حاشیه‌ها	۲۰. نظارت بر فعالیت‌های مختلف در اردوها و زمان مسابقات توسط فدراسیون	
۲۳. رابطه مناسب بین مربی و بازیکن	۲۱. برنامه‌ریزی در اعزام کاروان ورزشی توسط فدراسیون	
۲۴. نحوه مدیریت مربیان	۲۲. زمان‌بندی مناسب اعزام تیم توسط فدراسیون	
۲۵. هماهنگی کادر فنی	۲۳. تشکیل تیم ب	
۲۶. تجربیات کادر فنی	۲۴. برگزاری مسابقات برای تیم‌های ب	
۲۷. تجربیات سرپرست تیم اعزامی	۲۵. برنامه‌ریزی و سازماندهی فوتبال پایه	
۲۸. کیفیت مسابقات مقدماتی و داخلی	۲۶. آموزش فوتبال پایه	
۲۹. تعداد مسابقات	۲۷. برگزاری مسابقات فوتبال پایه در سطح ملی	
۳۰. زمان برگزاری مسابقات	۲۸. انسجام بین فوتبال پایه و فوتبال بزرگسالان	
۳۱. جدول قرعه‌کشی در بازی‌ها	۲۹. برگزاری بازی‌های دوستانه و تدارکاتی با تیم‌های حرفه‌ای و قوی	
۳۲. نزدیکی محل مسابقه به شهر میزبان	۳۰. حضور در بازی‌های قاره‌ای و بین‌المللی و کسب مقام در آنها	
۳۳. کیفیت و تنوع غذایی در شهر میزبان	۳۱. تعداد لژیونرها در لیگ‌های معتبر	
۳۴. کیفیت محل اسکان در شهر میزبان	۳۲. درآمدزایی از طریق لژیونرها	
	۳۳. حضور بازیکنان درجه یک خارجی در کشور	

ادامه جدول ۵. عامل ورزشی؛ پیش‌بین موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال		
شاخص‌های ورزشی شناسایی‌شده		
سطح کلان	سطح متوسط	سطح خرد
	۳۴. قدمت و سابقه تیم‌ها و باشگاه‌ها	۳۵. عواطف و احساسات
	۳۵. ایجاد کلوپ‌های هواداری	بازیکنان
	۳۶. تقویت تیم‌های استانی و محلی	۳۶. نقش حمایتی و انگیزشی
	۳۷. رعایت سقف قرارداد براساس سطح	هواداران از بازیکنان
	و جایگاه بازیکن	۳۷. روحیه خودشیفتگی،
	۳۸. نقش دلالت در نقل و انتقالات	خودمحوری و خودبینی در
	بازیکنان	بازیکنان
	۳۹. وجود مؤسسات معتبر جهت نقل و	۳۸. رعایت مسائل بهداشت
	انتقالات بازیکنان	روانی بازیکنان
	۴۰. قوانین خریدوفروش بازیکنان	۳۹. استفاده از مواد نیروزا
	۴۱. احترام و اعتماد بین مربی، بازیکن،	۴۰. بیمه بازیکنان
	مدیران و..	
	۴۲. تحلیل و آموزش برنامه‌های مربیان	
	بزرگ به مربیان داخلی	
	۴۳. وحدت رویه و ثبات مدیریت در	
	فدراسیون و وزارت ورزش و جوانان	
	۴۴. تجربه مدیران ورزش	
	۴۵. ضرورت به‌روز کردن دانش مدیران	
	۴۶. مسئولیت‌پذیری مدیران	
	۴۷. حاکم شدن تفکر گروهی و ملی	
	به‌جای فردگرایی در بین مدیران	
	۴۸. الگوبرداری از مدیران موفق ورزش	
	در دنیا	
	۴۹. توجه به نقش مهم مشاوران در	
	تصمیم‌گیری‌ها	

در مرحله بعد از فرایند کدگذاری محوری، با استناد به الگوی پیشنهادی دی بوسچر و همکارانش (۲۰۰۶) فرایند کدگذاری انتخابی صورت گرفت. با توجه به تحلیل عوامل به‌دست‌آمده و فرایند کدگذاری باز و محوری انجام‌گرفته، در فرایند کدگذاری انتخابی، الگوی نظری عوامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال بدین‌گونه ترسیم شد (شکل ۱).

شکل ۱. الگوی نظری عوامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها (PEST+S) در بازی‌های جام جهانی فوتبال

الگوی نظری عوامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها (PEST+S) در بازی‌های جام جهانی فوتبال شامل مؤلفه‌های سیاسی (P)، اقتصادی (E)، اجتماعی و فرهنگی (S)، فناوری (T) و ورزشی (S) است. همچنین سطوح کلان مربوط به محیط پیرامونی یا دور (جامعه)، سطوح متوسط یا میانی مربوط به سازمان‌های ورزشی (از جمله فدراسیون فوتبال و وزارت ورزش و جوانان و ...) و سطوح خرد یا نزدیک مربوط به خود بازیکنان و تیم فوتبال است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر شناسایی عوامل پیش‌بینی‌کننده موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال بود. از این‌رو با توجه به یافته‌های تحقیق این مؤلفه‌ها در پنج دسته سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فناوری و ورزشی (PEST+S) طبقه‌بندی شد. سپس ۲۳۲ شاخص شناسایی‌شده با توجه به مدل پیشنهادی دی بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) (۱۱) در سه سطح متغیر کلان، متوسط و خرد تقسیم‌بندی شد. یکی از مؤلفه‌های شناسایی‌شده بر موفقیت کشورها، مؤلفه سیاسی بود. یافته‌ها نشان داد ۲۸ شاخص سیاسی وجود دارند که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم می‌توانند عملکرد کشورها را پیش‌بینی کنند. از جمله شاخص‌های سیاسی شناسایی‌شده، آزادی بیان در فضای جامعه بود. در فوتبال نیز آزادی بیان به‌عنوان محیطی آزاد برای بیان مشکلات بازیکنان و مربیان در داخل و خارج از زمین ورزشی به‌طور جزء و بیان معضلات ورزش کشور به‌طور کل قلمداد می‌شود. بوردان^۱ (۲۰۰۷) معتقد است مشتریان ورزشی سازمان‌ها از جمله بازیکنان و مربیان و هواداران فوتبال دارای حقوق و مطالباتی هستند (۲۱). بیان شفاف و آزادانه در حدود و حریم مقررات قانونی ورزش کشور، می‌تواند به موفقیت در عرصه‌های ورزشی داخلی و بین‌المللی از جمله جام جهانی فوتبال کمک کند. از دیگر شاخص‌های سیاسی مستخرج از مصاحبه با صاحب‌نظران، وجود اتحادیه‌های ورزشی و حمایت از حقوق بازیکنان بود. اتحادیه‌های ورزشی موجب رشد سیاسی کشور می‌شود و به بالا رفتن سطح فکری افراد جامعه کمک می‌کند. اتحادیه‌های ورزشی بین حکومت و ورزشکاران رابطه برقرار کرده و یک راه دوطرفه ایجاد می‌کنند. هافمن و همکاران (۲۰۰۶)، ناپولیتانو^۲ (۲۰۰۹) و استم و لمپرت^۳ (۲۰۰۸) نیز معتقدند احزاب به‌عنوان پیونددهنده دولت و مردم می‌توانند در پیگیری مطالبات بازیکنان و رفع مشکلات فوتبال کشور در همه سطوح پایه تا تیم ملی فوتبال بزرگسالان نقش مؤثری را ایفا کنند (۲۲، ۲۳ و ۲۴).

از دیگر عوامل شناسایی‌شده در تحقیق حاضر مؤلفه اقتصادی بود. در همین زمینه، ۴۲ شاخص اقتصادی در سه سطح کلان، متوسط و خرد شناسایی و تقسیم‌بندی شدند. از مهم‌ترین شاخص‌های شناسایی‌شده تولید ناخالص داخلی بود که در رشد توسعه اقتصادی کشورها اهمیت بسیاری دارد. میزان GDP در کشورها نشان‌دهنده درآمد آن کشور است، هرچه درآمد دولت‌ها بیشتر باشد، بدیهی است به

-
1. Bordman
  2. Napolitano
  3. Stamm & Lamprecht

همان نسبت سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف از جمله ورزش بیشتر می‌شود. به نظر می‌رسد کشورهای با GDP بالا حمایت بیشتری از رشته‌های مختلف ورزشی از جمله فوتبال می‌کنند و برای توسعه فوتبال حرفه‌ای از طریق بهبود زیرساخت‌های باشگاه‌ها و فدراسیون‌ها تلاش می‌کنند. این کشورها برای بازیکنان فوتبال خود امکانات مناسب‌تری فراهم می‌آورند و سعی می‌کنند با رویکرد حرفه‌ای به فوتبال، به تقویت لیگ و تیم ملی خود بپردازند. این موارد را نیز بشام (۲۰۱۳)، لوئیز و فادال^۱ (۲۰۱۰)، امپریال و هاگرمن^۲ (۲۰۱۱)، و تورگر^۳ (۲۰۰۸) تأکید کرده‌اند (۹، ۲۵، ۲۶ و ۲۷). یکی دیگر از شاخص‌های اقتصادی که در فرایند مصاحبه به آن اشاره شد، نرخ بیکاری و تورم بود. افزایش نرخ بیکاری و تورم سبب بروز مشکلات اقتصادی در جامعه می‌شود و به تبع آن دیگر شاخص‌های توسعه‌یافتگی اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در همین زمینه، وگنوس و لاکوکریاکوف^۴ (۲۰۱۱) و شیرعلیزاده (۱۳۹۴) بیان می‌دارند کشورهایی که نرخ بیکاری و تورم آنها در سطح پایینی قرار دارد، در عرصه‌های بین‌المللی از جمله ورزش موفق‌تر ظاهر می‌شوند (۲۸ و ۲۹). از دیگر مؤلفه‌های شناسایی شده بر موفقیت کشورها در بازی‌های جام جهانی فوتبال، مؤلفه اجتماعی و فرهنگی دربرگیرنده ۴۴ شاخص بود. یکی از شاخص‌های مهم که همیشه محققان بر اهمیت آن تأکید داشته‌اند، میزان جمعیت کشورها و تأثیر آنها بر عملکرد کشورها در سطح جهانی بوده است. جمعیت کشور می‌تواند بر عواملی چون صنعت، سیاست، اقتصاد و فرهنگ تأثیرگذار باشد. شیرعلیزاده (۱۳۹۴)، ترولسن^۵ (۲۰۰۵) و گلد و دابسون^۶ (۲۰۰۷) نشان دادند که تنوع و اندازه جمعیت، شانس را برای در اختیار داشتن بازیکنان بهتر و در نتیجه دستیابی به موفقیت در عرصه ورزش از جمله فوتبال را بیشتر فراهم می‌کند (۲۹، ۳۰ و ۳۱). یکی دیگر از شاخص‌های بااهمیت و نشانه پیشرفت در کشورهای جهان، هزینه آموزش و پرورش است. امروزه آموزش و پرورش بنا به ضرورت تغییرات اجتماعی یکی از سازمان‌های پیچیده و بزرگ اجتماعی در هر کشوری محسوب می‌شود و با رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی پیوندی ناگسستنی دارد. در کشورهای توسعه‌یافته دنیا، آموزش و پرورش و باشگاه‌ها متولی فوتبال پایه هستند. آنها استعدادها را کشف می‌کنند و پرورش می‌دهند. در بیشتر کشورهای دنیا دانش‌آموزان به‌عنوان مهره‌های

-
1. Luiz & Fadal
  2. Imperiale & Hagerman
  3. Torgler
  4. Vagenas & Vlacho kyriakou
  5. Troelsen
  6. Gelade & Dobson

ورزشی و قهرمانان فوتبال در آینده دیده می‌شوند؛ تا جایی که در توصیف دورنمای آینده فوتبال خود می‌گویند که بازیکنان تیم ملی فوتبال آنها، دانش‌آموزان پشت میز نشسته مدارس هستند. همچنین تدریس رشته فوتبال در ساعات ورزش مدارس، می‌تواند در پیشرفت دانش‌آموزان تأثیرگذار باشد. بدیهی است با نهادینه کردن رشته فوتبال در سنین پایه، می‌توان موفقیت در آینده را به ارمغان آورد. زارعیان (۱۳۹۳) و شفیع‌ی (۱۳۹۰) نیز به این مسئله اشاره کرده‌اند (۳۲ و ۳۳).

یکی دیگر از مؤلفه‌های موفقیت کشورها در بازی‌های جام جهانی فوتبال، مؤلفه فناوری بود. در تحقیق حاضر ۲۰ شاخص فناوری که می‌تواند عملکرد کشورها را تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم قرار دهد، شناسایی شد. فناوری را می‌توان تجلی آمیخته‌ای از دانش و ذوق هنری بشر در پدیده‌های تکوین‌یافته او برای مرتفع ساختن نیازش دانست. به عبارت دیگر، پیشرفت بشریت در گرو پیشرفت فناوری است. در عصر حاضر، فناوری سلاح بازیکنان در رقابت‌هاست و کسب موفقیت در سطوح بالای رقابت فوتبال به فناوری‌های نوین وابسته است. یکی از فناوری‌های نوین در سال‌های اخیر که کمک شایانی در عملکرد بازیکنان داشته است، فناوری نانو است. تمام وسایلی که با فناوری نانو تولید شده‌اند، با هدف بهبود عملکرد ورزشکاران و جلوگیری از آسیب‌های احتمالی آنها بوده است. کاشف و انوار (۱۳۸۹) معتقدند فناوری نانو به تجهیزات استحکام بالایی می‌بخشد و وزن آن را نیز کاهش می‌دهد (۳۴). کاربردهای فناوری نانو در فوتبال در بخش‌های وسایل ورزشی (توپ فوتبال)، پوشاک (کفش‌ها و لباس‌های ورزشی)، اماکن ورزشی (به‌کارگیری از فناوری نانو در ساخت ورزشگاه‌های مجهز و روز دنیا) و پزشکی ورزشی (ساخت پروتزها و اورتزها) مورد توجه پژوهشگران این حوزه بوده و تولیدات بسیاری را به بازارهای ورزشی ارائه کرده است. به‌طور کلی برخورداری از فناوری‌های روز و به‌کارگیری آن در فوتبال می‌تواند به رشد و توسعه ابعاد مختلف فوتبال کشورها کمک کند و موفقیت را در عرصه‌های بین‌المللی از جمله جام جهانی فوتبال به ارمغان آورد. نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات کاشف و انوار (۱۳۸۹) و بولچندانی (۲۰۱۲) همراستا است (۳۴ و ۳۵).

از دیگر مؤلفه‌های شناسایی‌شده بر موفقیت کشورها در جام جهانی فوتبال، مؤلفه ورزشی دربرگیرنده ۹۹ شاخص بود. یکی از شاخص‌های پیش‌بین سطح کلان شناسایی‌شده، میزبانی جام جهانی فوتبال است. با اخذ میزبانی جام جهانی، ساخت اماکن و استادیوم‌های فوتبال افزایش می‌یابد، اقتصاد شهر رونق می‌یابد و در نتیجه حرکت اقتصادی عظیمی در کشور میزبان ایجاد می‌شود. تورگر (۲۰۰۴) و فیتر (۲۰۱۱)، هر یک در تحقیقاتی مشابه به بررسی مزیت‌های مختلف میزبانی جام جهانی فوتبال و

برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی از جمله جنبه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، زیست‌محیطی، گردشگری و روانی برای شهرهای میزبان پرداختند و نشان دادند که علاوه بر تأثیرات رویدادهای ورزشی بر شهر میزبان، برگزاری این رویدادها به عملکرد بالاتر کشور میزبان جام جهانی از لحاظ صعود به مراحل بعدی بازی‌ها و کسب مقام نیز منجر می‌شود (۳۶ و ۳۷). یکی از شاخص‌های دیگری که می‌تواند پیش‌بینی‌کننده عملکرد بازیکنان در بازی‌های جام جهانی فوتبال باشد، میزان حضور بازیکنان در لیگ‌های معتبر فوتبال دنیا است. اهمیت حضور بازیکنان لژیونر در تیم‌های ملی به حدی است که بسیاری از کشورهایی که از لیگ‌های قدرتمند فوتبال در جهان برخوردار نیستند، به دنبال لژیونر کردن بازیکنان خود به این لیگ‌ها هستند تا این بازیکنان جوان از همان ابتدا فرصت رشد در شرایط حرفه‌ای را داشته باشند. این شرایط در کشورهایی مثل برزیل و آرژانتین حتی به یک صنعت برای این کشورها تبدیل شده، چراکه ارزش زیادی هر ساله وارد این کشورها می‌شود. تجربه‌اندوژی، حرفه‌ای شدن بازیکنان، بازی در تیم‌های معتبر و حضور در رقابت‌های مختلف فوتبال سبب پختگی آنان می‌شود. قرار گرفتن در شرایط ایده‌آل جسمی و روحی در بالاترین سطوح رقابت‌های فوتبال، هم به سود تیم‌های باشگاهی بازیکن است و هم به تبع آن تیم ملی کشور منتفع خواهد شد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج PWC (۲۰۱۴)، آندرف و آندرف (۲۰۱۰)، کالیوپی^۱ (۲۰۰۹) و گلد و دابسون (۲۰۰۷) همراستا است (۱۸، ۳۸، ۳۹ و ۳۱). به‌طور کلی حضور و کسب مقام در بازی‌های جام جهانی فوتبال برای کشورها اهمیت بسیاری دارد، تا جایی که کشورها از آن به‌عنوان ابزاری در معادلات بین‌المللی استفاده می‌کنند و همین مسئله موجب رقابت مسالمت‌آمیز در این رویداد جهانی می‌شود. اندیشمندان علوم مختلف وقت و تلاش زیادی را صرف یافتن پاسخی به این پرسش کرده‌اند که چه عواملی موفقیت یک کشور در جام جهانی فوتبال را سبب می‌شود. به‌طور کلی می‌توان گفت راه رسیدن به این موفقیت، توسعه است. اصولاً توسعه امری کلی و دارای جنبه‌های مختلف، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، علمی-فناوری، پزشکی و غیره است. توسعه در برخی موارد ممکن است موقتی و کوتاه‌مدت باشد که نتیجه آن موفقیت نسبی و مقطعی در سطح بین‌المللی از جمله ورزش خواهد بود. از طرفی، برنامه‌ریزی بلندمدت می‌تواند به توسعه پایدار و فراگیر منجر شود. در جمهوری اسلامی ایران سازمان‌هایی با ساختار مناسب و برنامه‌ریزی هدفمند به‌منظور شناسایی متغیرهای تأثیرگذار بر موفقیت ورزشی وجود ندارد. در مجموع به مسئولان فوتبال کشور پیشنهاد می‌شود با مطالعه تجارب کشورهای موفق در این زمینه و

---

1. Kalliopi

شاخص‌های شناسایی‌شده، راه‌های حضور و موفقیت تیم ملی فوتبال ایران را در بازی‌های جام جهانی فوتبال هموار سازند.

در پایان به محققان آتی پیشنهاد می‌شود با عنایت به مؤلفه‌های شناسایی‌شده (PEST+S) جهت پیش‌بینی موفقیت کشورهای شرکت‌کننده در بازی‌های جام جهانی فوتبال، در هر مؤلفه شاخص‌ها را اولویت‌بندی کنند. سپس با توجه به اولویت‌ها، اقدام به کمی‌سازی شاخص‌های مؤثرتر کرده و در نهایت عملکرد کشورها را پیش‌بینی کنند.

منابع و مآخذ

1. Larose, K., Haggerty, T. R (1996). Factors associated with national Olympic success: an exploratory study, Master's thesis, Universities Brunswick, Canada, 4, 22-40.
2. Song, Ch., Boulrier, B.L., Stekle. H.O (2007). The comparative accuracy of judgmental and model forecasts of American football games, *International Journal of Forecasting*, 23,405- 413.
3. Alidoust Ghahfarokhi, E, Sajjadi, N, Mahmodi, A & Saatchian, V. (2014). A Study of the Priorities and Strategies for the Advancement of the Judo's Championship in Sport. *Journal of Sport Management* 6 (2), 231-246. [in Persian]
4. Boniface, P, 2002, Football as a Factor (and a Reflection) of International Politics, <http://www.ceri-sciences-po.org>.
5. Saavedra, M, Baller, S (2009). Football and Politics in Africa, Special Issue of *Politique africaine*.
6. Bernard, A, Busse, M, (2004). Who wins the Olympic Games? Economic resources and medal totals. *Review of Economics and Statistics*, 86(1), 413- 417.
7. Johnson, D. K. N., Ali, A (2004). A tale of two seasons: Participation and medal counts at the summer and winter Olympic Games, *Social Science Quarterly*, 85, 974– 993.
8. Hoffman, R, Chew Ging, L, Ramasamy, B (2002). The Socio-Economic Determinants of International Soccer Performance, *Journal of Applied Economics* 5, 253-272.
9. Basham, P (2013). The economic path to world cup success, the Democracy Institute and a Cato Institute adjunct scholar.
10. Andreff, W (2001). The correlation between economic underdevelopment and sport, *European Sport Management Quarterly*, 1(4), 251-279.
11. De Bosscher V., Deknop P., Vanbottenburg M. Shibli S (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success, *European Sport Management Quarterly*, 6(2), 185-215.
12. Sotiriadou, K., Shilbury, D (2009). Australian elite athlete development: An organizational perspective, *Sport management Review*, 13, 1- 12.

13. Forrest, D., Sanz, I (2010). Forecasting national team medal totals at the Summer Olympic Games, *International Journal of Forecasting*, 26, 576–588.
14. Sobhani, y, Honari, H, Shahlaei, J & Ahmadi, A. (2013). The relationship between information technology and knowledge management in sports federations. *Journal of Sport management*. (17), 55-73. [in Persian]
15. Azizi, B, Mehrabi Koushki, A & Jalali farahani, M. (2013). Study of the Relationship between Information Technology and Organizational Structure in the Ministry of Sport and Youth of the Islamic Republic of Iran. *Journal of Sport Management*, 5 (3), 161-174. [in Persian]
16. Rivenburgh, N (2004). The Olympic Games, media and the challenges of global image making: university lecture on the Olympics [online article], Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics (UAB). International Chair in Olympism (IOC-UAB).
17. Kavetsos, G., Szymanski, S (2010). National well-being and international sports events, *Journal of Economic Psychology*, 31,158–171.
18. <http://www.pwc.com>.
19. De Bosscher, V., Deknop P, Vanbottenburg M, Shibli S, Bingham J (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries, *Sport Management Review*, 12, 113–136.
20. Bazargan, A. (2008). *An Introduction to Qualitative and Mixed Research Methods*. Tehran, Publishing Didar.
21. Bordman, E (2007). Freedom of speech and expression in sports, *Michigan Bar Journal*, 1,36-39.
22. Hoffmann, R, Chew Ging, L, Matheson, V, Ramasamy, B (2006). International women's football and gender inequality, *Applied Economics Letters* 13(15).
23. Napolitano, P (2009). *International Football and International Relations: Football as Foreign Policy Between Italy and England, 1933, 1934, and 1939*, Master's Thesis, Brandeis University Waltham, Massachusetts.
24. Stamm, H, Lamprecht, M (2008). *Knowing the Winner Before the Game Starts, Success in International Football and Global Inequality*, CH-8032 Zürich (Switzerland), Draft version.
25. Luiz, J, Fadal, R (2010). *An Economic Analysis of Sports Performance in Africa*, University of Witwatersrand, Wits Business School.
26. Imperiale, S. (2011). Socioeconomic Predictors of the 2010 FIFA World Cup, *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, (1).
27. Torgler, B (2008). The determinants of women's international soccer performances, *International Journal of Sport Management and Marketing*, 3(4).
28. Vagenas, G, Vlacho kyriakou, E (2011). Olympic medals and demo-economic factors: Novel predictors, the ex-host effect, the exact role of team size, and the population-GDP model revisited, *Sport Management Review*, doi:10.1016/j.smr.07.001, 118, 1-7.

29. Shirzalizadeh, Z. (2016). Study of Socioeconomic factors affecting the performance of teams participating in the 2014 FIFA World Cup Brazil. Master's thesis, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Tabriz University. [in Persian]
30. Troelsen, T (2005). Centralisering af Dansk Fodbold - En Statistisk Analyse med Bud på Årsagsforklaringer, In J. Magnussen, & R. K. Storm (red), Professionel Fodbold, Århus: Forlaget Klim, 69-106.
31. Gelade, Garry A., Dobson, P (2007). Predicting the Comparative Strengths of National Football Teams, Social Science Quarterly (Blackwell Publishing Limited), 88(1), 244-258.
32. Zareian, H. (2015). The prediction of the success of participating countries in the Olympic Games using smart methods. Dissertation, Kharazmi University. [in Persian]
33. Shafiee, SH. (2011). Presenting Model for prediction of the success of Participating Countries in the 2010 Asian Games of Guangzhou, Dissertation, Guilan University. [in Persian]
34. Kashef, A & Anvaar, O. (2010). Applications of Nanotechnology in Sport Engineering. Presidential Nanotechnology Monthly, Nanotechnology Development Special Committee, 5:19. [in Persian]
35. Bulchandani, S (2012). Technology in sport equipment, Dartmouth Undergraduate Journal of Science, 9, 27-29.
36. Torgler, B (2004). The Economics of the FIFA Football World Cup, Kyklos 57(2), 287-300.
37. Fetter, S, 2011, Socioeconomic determinants of win maximization at the FIFA world cup, The Faculty of the Department of Economics and Business, The Colorado College.
38. Andreff, M, Andreff, W (2010). Economic Prediction of Medal Wins at the 2014 Winter Olympics, Contemporary Issues in Sports Economics: Participation and Professional Team Sports, Cheltenham: Edward Elgar, forthcoming, 3(2), 49-62.
39. Kalliopi, P, Green, C, Shilbury, D (2009). Sport Development, Systems, Policies and Pathways: An Introduction to the Special Issue, Sport Management Review, 11(3), 217-223.